

TILSTANDSRAPPORT

VIDEREGÅENDE

OPPLÆRING

Vest-Agder
fylkeskommune

TILSTANDSRAPPORT

2018

Innhold

1. Innledning	3
1.1. Kvalitetsmål	4
1.2. Vedtak i 2018	4
2. Sammendrag	7
3. Gjennomføring	9
3.1. Resultater	9
3.1.1. Gjennomføring etter fem år	9
3.1.2. Gjennomføring etter ett skoleår	11
3.1.3. Gjennomføring i fagopplæringen	13
3.1.4. Ungdom utenfor opplæring	15
3.2. Gjennomføring – analyse og vurdering	16
4. Læringsutbytte	18
4.1. Resultater	18
4.1.1. Karakterer	18
4.1.3. Læringsutbytte i fagopplæringen	21
4.1.4. Elevforutsetninger	21
4.2. Læringsutbytte – analyse og vurdering	22
5. Læringsmiljø	23
5.1. Resultater	23
5.1.1. Trivsel og mobbing	23
5.1.2. Undervisningskvalitet	25
5.1.3. Elevrådsarbeid	25
5.1.4. Læringsmiljø i fagopplæringen	26
5.2. Læringsmiljø – analyse og vurdering	27
6. Voksne i videregående opplæring	28
7. Kommentar fra lærerorganisasjonene	30
8. Veien videre	32
8.1. Agder Fylkeskommune	32
8.2. Fagfornyelsen	32
Tabelloversikt	34

1. Innledning

Tilstandsrapporten er en del av skoleeiers forsvarlige system for vurdering av om kravene i opplæringsloven er oppfylt. Rapporten er hjemlet i opplæringsloven § 13-10, og skal inneholde vurderinger knyttet til gjennomføring, læringsutbytte og læringsmiljø.

Fylkeskommunen er som skoleeier ansvarlig for kvaliteten på opplæringen i de videregående skolene. Tilstandsrapporten skal gi styringsorganene et faktabasert grunnlag for beslutninger som angår videregående opplæring på alle nivåer.

Rapporten for 2018 er noe annerledes enn tidligere år. Det er den siste rapporten som skrives for Vest-Agder fylkeskommune, og vil derfor se tilbake, og markere en avslutning. Fra og med 2019 vil tilstandsrapporten være felles for Agder fylkeskommune.

Vest-Agder har de siste årene hatt en sterk vekst i folketallet. Hovedårsaken til dette er innvandring (kilde: SSB). Samtidig har fylket lav sysselsettingsgrad, og andelen unge på uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger er høy. Fullført og bestått videregående opplæring kvalifiserer ungdom og innvandrere til høyere utdanning eller arbeidsliv. God opplæring er derfor ikke bare viktig for den enkelte elev og lærling, men også i stor grad for regionen.

Kvalitet i opplæringen må utvikles gjennom en felles innsats fra alle involverte, og skoleeier har en sentral rolle i å tilrettelegge for dette.

Å utvikle norsk skole gjennom å stimulere til sterkere profesjonelle fellesskap krever lokale skolemyndigheter som forvalter sitt ansvar for skolen på en god måte. Gode eiere har klare forventninger til skolen, og legger også til rette for at lærere og skoleledere sammen kan utvikle samarbeid som har elevenes læring som sitt hovedmål (Meld. St. 21 Lærelyst, s. 37).

Kvantitative data har en sentral plass i tilstandsrapporten. Fakta som viser fylkeskommunens utvikling, og hvordan Vest-Agder ligger an sammenliknet med landet for øvrig, er en viktig del av grunnlaget for valg av tiltak fremover. Men vi trenger også å høre hvordan de som er involvert i opplæringen, elever, lærlinger, lærere og skoleledere, opplever tilstanden. Representanter for disse gruppene har derfor, i ulik grad, bidratt i utarbeidelsen av tilstandsrapporten.

Tilstandsrapporten presenterer normalt resultater for ett skoleår. Rapporten for 2017 ble utarbeidet våren 2018. Da forelå ikke resultatene for skoleåret 2017-2018, og det var derfor resultater for 2016-17 som ble presentert.

Tilstandsrapport for 2018 utarbeides høsten 2019, og noen resultater fra våren 2019 er tilgjengelig. Det innebærer at denne tilstandsrapporten, for første gang, presenterer og kommenterer årsresultater fra to skoleår, 2017-2018 og 2018-2019, der dette er mulig. For noen indikatorer presenteres i tillegg utvikling gjennom flere år.

Høsten 2020 blir starten både for første hele skoleår i et felles Agder, og for Fagfornyelsen. Skolene skal undervise og vurdere etter nye læreplaner i fellesfagene i Vg1, og verdier og prinsipper for ny overordnet del av læreplanverket skal gjennomsyre arbeidet i skolen.

Skolene og skoleeier begynte allerede i 2018 å forberede seg på disse endringene, og resultatene fra tilstandsrapporten i begge fylkeskommunene vil brukes i utviklingsarbeidet fremover. Vest-Agder fylkeskommune etablerte høsten 2019 et samarbeidsforum der fellestillitsvalgte for lærerorganisasjonene, sammen med skoleeier, dykker ned i resultatene, og drøfter hva som kan gjøres for å forbedre dem.

1.1. Kvalitetsmål

Vest-Agder fylkeskommune har et overordnet mål for hvert av de tre satsingsområdene i opplæringssektoren:

- Alle elever og lærlinger som er i stand til det, skal gjennomføre videregående opplæring med kompetanse som anerkjennes for videre studier og arbeidsliv.
- Alle elever og lærlinger som går ut av videregående opplæring skal ha kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør dem i stand til å mestre videre utdanning og arbeidsliv.
- Alle elever og lærlinger skal inkluderes, trives, oppleve mestring og få faglige utfordringer. Fylkeskommunen har nulltoleranse for alle former for mobbing og diskriminering.

Disse målene ble utarbeidet gjennom Strategisk notat utdanning, og er felles for hele agderregionen. I tillegg setter fylkeskommunen hvert år kvantifiserbare mål for gjennomføring, læringsutbytte og skolemiljø.

1.2. Vedtak i 2018

Tilstandsrapport 2017 ble behandlet i Fylkestinget 19.06.18, sak 40/18. Fylkestingets vedtak har fem punkter, som kort kommenteres:

1. Regionplan Agder

Anbefalingene i Strategisk notat utdanning, forankret i Regionplan Agder, Strategisk plan for videregående opplæring og tilstandsrapport for 2017, legges til grunn for det videre arbeidet i videregående opplæring i Vest-Agder.

Kommentar: Kvalitetsmålene ligger fast som grunnlag for alt arbeid med kvalitetsutvikling i videregående opplæring. Dette gjenspeiles i styringsdokumenter og planverk.

2. Elevenes skolemiljø

a. Plan for arbeidet med elevenes skolemiljø, og årshjul for skolemiljøarbeidet ligger til grunn for arbeidet.

Kommentar: Plan for arbeidet med elevenes skolemiljø, inkl. årshjul for skolemiljøarbeidet, ble revidert høsten 2018, og fulgt opp på skolene. Det er satt i gang et arbeid for å etablere en "Mobbeknapp" for elever og lærlinger. Knappen vil bli en del av fylkeskommunens kvalitetsarbeid for å følge opp mobbing.

b. Samarbeidet mellom skoleeier, skolehelsetjenesten, mobbeombud, elev- og lærlingombud og psykososialt ressursteam må styrkes ytterligere.

Kommentar: Samarbeidet med skolehelsetjenesten er styrket, bl.a. gjennom oppbygging av en digital skolehelsetjeneste. Psykososialt ressursteam har, i samarbeid med ombudene, utarbeidet et opplegg for elevrådsskolering, og har etablert et samarbeid om dette med flere skoler.

3. God undervisning

Arbeidet med god, relevant og tilpasset opplæring, slik at elevene opplever mestring og læring, videreføres. Norsk, matematikk og kroppsøving prioriteres spesielt.

Kommentar: Det ble i 2018 etablert et samarbeidsforum for fagutviklere i norsk fra alle skolene, og faglærerne fikk tilbud om stedbaset kompetanseheving i læringsfremmende undervisning. Prosjektene for matematikk og kroppsøving, med vekt på samarbeid med grunnskolen, ble videreført. Tre skoler fikk eksternt veiledning, og 108 lærere tok videreutdanning.

4. Opplæring i bedrift

Et intenst arbeid for flere lære plasser må fortsette. Viktige aktører her er fylkeskommunen, inkludert skolene med formidlingskoordinator, opplæringskontorene og arbeidet for flere lære plasser gjennom samfunnskontrakten og bransjevise avtaler videreføres. Det blir sett nærmere på ulike fleksible fireårige løp, for elever som har behov for tettere oppfølging gjennom hele skoleløpet.

Kommentar: Arbeidet for flere lære plasser står øverst på dagsorden i alle sammenhenger. Hovedmålet er at alle kvalifiserte søkere skal få lære plass. Handlingsplanen for samfunnskontrakten er revidert i 2019. I forbindelse med sammenslåingen av agderfylkene legges det opp til at de bransjevise avtalene i Aust-Agder utvides til hele Agder. Fireårige fleksible løp er foreløpig ikke satt i system. Det inngås likevel flere lærekontrakter etter Vg1 enn før, og flere formidles tidligere.

5. Tett oppfølging av elever og lærlinger

De fleste ungdommene er nå inkludert i videregående opplæring i Vest-Agder. Mange vil ha behov for ekstra tilpasset opplæring. Dette vil kreve betydelige ressurser og kompetanseheving.

a. Skolene og bedriftenes muligheter til tett og god oppfølging av elever med behov for ekstra tilpasset opplæring må styrkes.

Kommentar: Det er etablert et system for sikker elevdokumentasjon som gir lærere på skolene bedre mulighet til å samarbeide og koordinere den individuelt tilpassede opplæringen. Fylkeskommunens samarbeidsavtale med OK Kompetanse har bidratt til at betydelig flere elever er formidlet ut som lærekandidater.

b. Oppfølging av elever med behov for ekstra tilpasset opplæring, herunder også minoritetsspråklige elever med behov for særskilt språkopplæring, krever kompetanseheving. Plan for kompetanseheving utarbeides i samarbeid med skolene og arbeidstakerorganisasjonene.

Kommentar: Oppfølging av elever med behov for ekstra tilpasset opplæring er tema på rektor- og skoleledermøter. Vest-Agder deltar i et nasjonalt prosjekt, der vi sammen med Statped utvikler verktøy og metoder for læringsfremmende undervisning av minoritetsspråklige elever i ordinære klasser. Det er etablert kombinasjonsklasser ved flere av våre skoler. Klassene tilbyr komprimert grunnskoleopplæring samtidig som elevene kan ta fag på videregående nivå.

c. Det må utarbeides forutsigbare rammer for bedrifter som tar inn lærlinger med behov for ekstra tilpasset opplæring. Erfaringer fra skolenes arbeid med tilpasset opplæring vurderes inn i rammene. Et godt samarbeid mellom skole og opplæringskontor/ bedrift er en forutsetning for tettere oppfølging av lærlinger. Dette samarbeidet må også inkludere kompetanseheving.

Kommentar: I forbindelse med sammenslåingen til Agder fylkeskommune utarbeides det nå retningslinjer for samhandling skole, bedrift, fagopplæring og PPT. Det vil også komme en politisk sak på bruk av tiltaksmidler i fagopplæringen.

d. Det opprettes prosjekter av typen "Lindesneslosen" og/eller andre lignende prosjekter i samarbeid mellom fylkeskommunen og vertskommunen til elevene.

Kommentar: Venneslabrua er et femårig prosjekt med oppstart i 2019. Det er etablert et prosjekt med pedagogisk styrking av tilbudet ved Jobbskolen. Høsten 2019 etableres det et prosjekt for ungdom i Listerregionen.

2. Sammendrag

Tilstandsrapport for videregående opplæring 2018 er den siste tilstandsrapporten for Vest-Agder fylkeskommune. Kommende rapporter vil gjelde Agder fylkeskommune. Derfor inneholder denne rapporten mer oppsummering, og mindre dyptpløyende analyser enn tidligere. Vi ser på hva som er oppnådd, og peker ut en retning fremover.

Gjennomføring

Etter en jevn, årlig økning, har resultatene for gjennomføring flatet ut i 2018. 76,7 prosent av elevene som begynte videregående opplæring i 2013 hadde fullført og bestått alle fag i 2018. I tillegg hadde 2,5 prosent av elevene fullført planlagt grunnkompetanse. Dette er omtrent samme nivå som kullet som begynte i 2012, men fortsatt godt over landssnittet.

I studieforberedende utdanningsprogram gjennomfører og består de aller fleste elevene. På yrkesfag er det nesten en fjerdedel, 24,3 prosent, som enten har sluttet underveis eller fullført uten å bestå alle fag. Skolebidragsindikatoren for fullført og bestått skoleår viser at skolene i Vest-Agder bidrar mindre til elevenes gjennomføring enn landssnittet for elever med tilsvarende forutsetninger. Dette gjelder alle elever, men i særlig grad yrkesfag.

Andel søkere som fikk læreplass økte betydelig i 2018, til 75 prosent for alle søkere, og 78 prosent for søkere med ungdomsrett. Sysselsettingen for fagarbeidere har også økt. I 2018 var nesten 80 prosent av de som fikk fag-/svennebrev i 2014-15 i arbeid. Samtidig ser vi at andelen unge uføre er uendret i landsdelen. En av forklaringene kan være at det blir vanskeligere for unge uten videregående opplæring å komme inn på arbeidsmarkedet.

Antall tilmeldte i oppfølgingstjenesten var rekordlav i 2018. Tallet økte noe i 2019, men er fortsatt betydelig lavere enn i 2017. Andelen ungdom som mangler, og ikke er i videregående opplæring, er lavere i Vest-Agder enn i landet for øvrig. Dette gjelder også for andre generasjons innvandrere, mens vi for første generasjons innvandrere ligger over landssnittet.

Læringsutbytte

Skolenes bidrag til læring for elever på yrkesfag var i 2018 større i Vest-Agder fylkeskommune enn i landet for øvrig. Dette reflekteres i god karakterutvikling på tverrfaglig eksamen. På standpunktkarakter ligger Vest-Agder omtrent på linje med nasjonalt snitt, litt over for kroppsøving og matematikk, og litt under for norsk.

Resultatene fra eksamen i norsk på studieforberedende utdanningsprogram har i mange år ligget under landssnittet, og er redusert ytterligere skoleåret 2018-19. Iverksatte tiltak ser ikke ut til å ha hatt ønsket effekt, og må evalueres.

For fagopplæringen er resultatene svært gode i 2018. Hele 38 prosent fullførte fag-/svenneprøven med vurderingen Bestått meget godt. Dette er ni prosentpoeng over landssnittet.

Læringsmiljø

Det er gledelig at andel elever som oppgir at de har blitt mobbet er redusert i Vest-Agder. Tallet blir lavere år for år, og nullvisjonen står fast. Alle elever og lærlinger i skal ha det trygt og godt på skolen og i lærebedriften. Arbeidet med å redusere mobbing ytterligere vil derfor være sentralt kommende år. Nytt kapittel 9 A i opplæringsloven stiller strenge krav til skolenes håndtering og oppfølging av mistanke om mobbing og trakassering. Vest-Agder fylkeskommunes plan for elevenes skolemiljø gir klare retningslinjer og prosedyrer som skal sikre at bestemmelsene blir fulgt.

Andel lærlinger som oppgir at de blir mobbet er betydelig redusert i forhold til fjoråret, og ligger godt under landssnittet. Lærlingene trives også i hovedsak godt.

Vurdering for læring og elevdemokrati er områder elevene ikke er helt fornøyde med. Disse indikatorene har fått lav skåre både nasjonalt og i Vest-Agder gjennom flere år. Vurdering for læring har vært et stort nasjonalt og lokalt satsingsområde, og arbeidet må videreføres. I Vest-Agder har PPTs psykososiale team, sammen med elev- og lærlingombudet og mobbeombudet utarbeidet og pilotert et program for systematisk elevrådsskolering. Formålet er å styrke elevdemokratiet, og øke elevrådenes innsats for et godt skolemiljø. Effekten av tiltaket vil komme senere.

Voksne

Antall elever over 25 år har økt betydelig i Vest-Agder i 2018. Flere tilbud og prosjekter er etablert for å gi disse en fleksibelt og tilrettelagt opplæring mot yrkes- eller studiekompetanse.

3. Gjennomføring

Gjennomføringsgraden i videregående opplæring avhenger av flere ulike faktorer. Mange av disse kan påvirkes gjennom kunnskapsbaserte og målrettede tiltak, men ikke alle. De mest sentrale faktorene er:

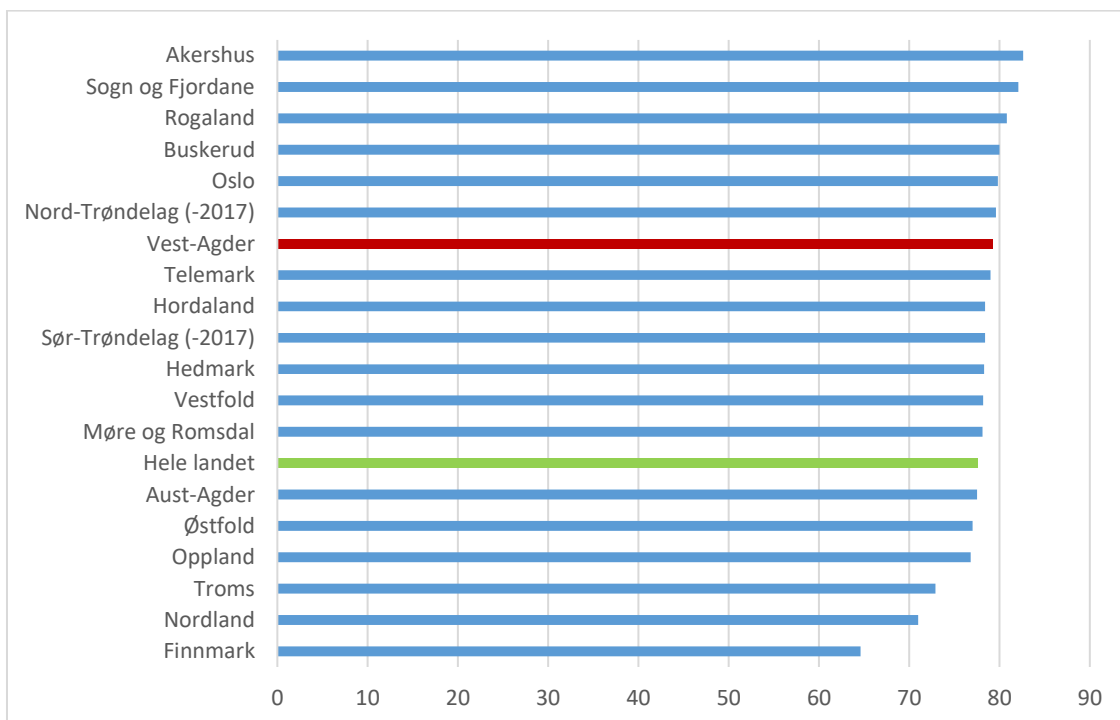
- Elevenes inntakspoeng
- Elevenes sosioøkonomiske bakgrunn
- Kvalitet på opplæringen i skole og lærebedrift
- Læringsmiljøet i skole og lærebedrift
- Oppfølgingstjenestens arbeid for unge utenfor opplæring
- Skoleeiers og skolenes arbeid for å styrke gjennomføringen

3.1. Resultater

3.1.1. Gjennomføring etter fem år

I 2018 måles andelen fullført og bestått etter fem år for elevkullet som begynte videregående opplæring høsten 2013.

Tabell 1: Gjennomføring etter fem år, fylkesresultater

Kilde: SSB. Tallene inkluderer fullført planlagt grunnkompetanse

Tabell 2: Status for gjennomføring etter fem år

Vest-Agder	2010-2015	2011-2016	2012-2017	2013-2018
Bestått vgo	74,5	75,4	76,8	76,7
Grunnkompetanse*	-	2,3	2,6	2,5
Fullført, ikke bestått	6,1	5,8	4,5	5,4
Fortsatt i opplæring	4,9	5,1	5,4	4,7
Sluttet	14,5	11,4	10,7	10,7

Kilde: SSB. *SSB publiserte tall for grunnkompetanse første gang for 2011-kullet. Tall i prosent.

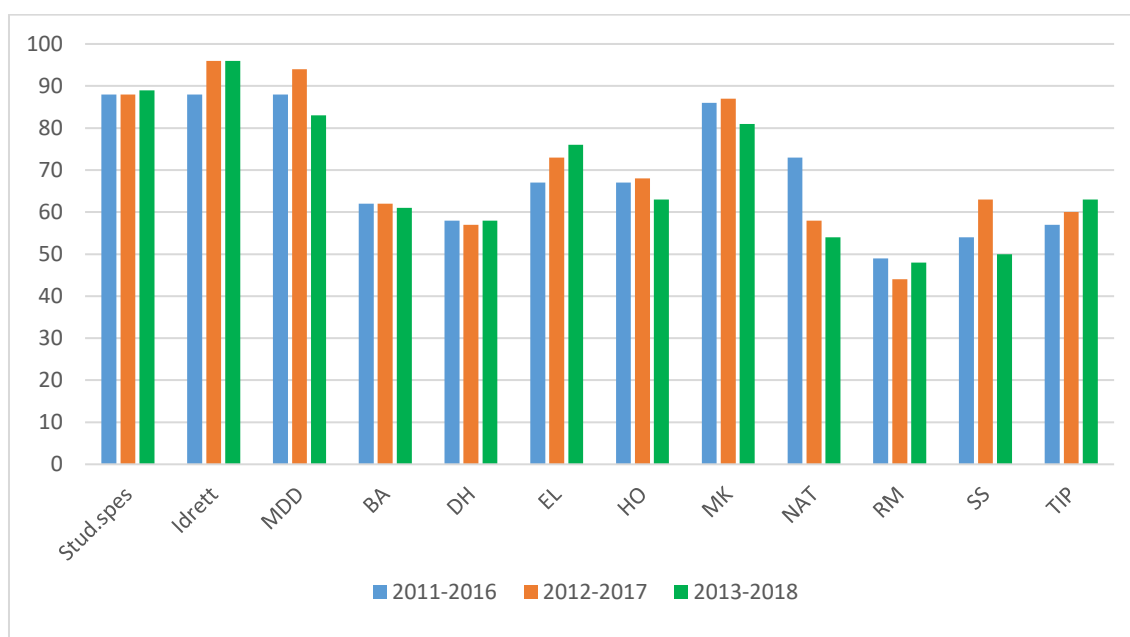
Tabell 3: Gjennomføring etter fem år fordelt på utdanningsretning

Vest-Agder	Studieforb. 2012-2017	Yrkesfag 2012-2017	Studieforb. 2013-2018	Yrkesfag 2013-2018
Bestått vgo	89,8	66,1	89,8	63,7
Grunnkompetanse	1,9	3,2	1,6	3,4
Fullført, ikke bestått	3,9	5,1	5,1	5,6
Fortsatt i opplæring	1,6	8,6	0,8	8,7
Sluttet	2,8	17,0	2,7	18,7

Kilde: SSB

Telling etter fem år slår ut ulikt for elever i studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram. Studieforberedende utdanningsprogram har normert studietid på tre år. Elevene har dermed to år på seg til omvalg, eller til å ta opp fag de ikke har bestått. Normert tid på yrkesfag er normalt fire år, og for noen utdanningsprogram 4,5 år. Elevene på yrkesfag har derfor kun et halvt eller ett år til omvalg, eller til å ta opp igjen fag.

Tabell 4: Gjennomføring etter fem år fordelt på utdanningsprogram

Kilde: SSB

Vest-Agder har hatt en jevn økning i gjennomføringsgrad etter fem år, helt fra disse målingene startet. For kullet som begynte i 2013 og ble målt i 2018 har imidlertid kurven flatet ut. Andelen fullført og bestått, og andelen sluttet, er omtrent likt som året før. Det er noen flere som har fullført uten å bestå alle fag, og noen færre som fortsatt er i opplæring.

På studieforbereidende utdanningsprogram fullførte og besto nesten 90 prosent av elevene. 5,1 prosent har fortsatt stryk eller "ikke bestått" i ett eller flere fag, to år etter fullført Vg3.

På yrkesfaglige utdanningsprogram er andelen som har fullført og bestått fem år etter at de begynte videregående opplæring, redusert med 2,4 prosentpoeng fra 2012-kullet til 2013-kullet. Nesten ni prosent er fortsatt i opplæring. Ettersom yrkesfaglige utdanningsprogram normalt går over fire år, har elevene/lærlingene bare ett år på seg til omvalg, eller til å ta opp igjen fag. Dersom disse blir målt etter normert tid pluss to år, vil gjennomføringsgraden være høyere.

3.1.2. Gjennomføring etter ett skoleår

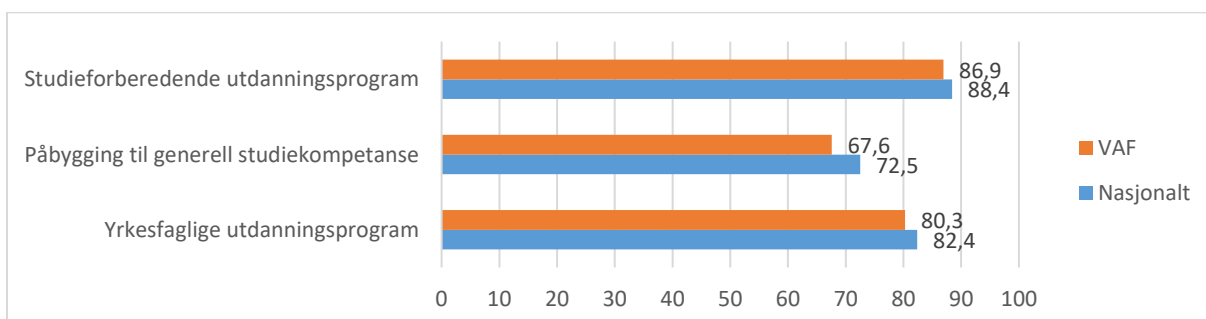
Fullført og bestått skoleår tar utgangspunkt i antall elever pr. 01.10. et gitt skoleår, og måler andel som har bestått alle fag ved avslutningen av skoleåret.

Tabell 5: Status for gjennomføring etter ett skoleår

Vest-Agder	2016-2017	2017-2018	2018-2019
Bestått full kompetanse	84,4	84,3	83,5
Fullført, ikke bestått	5,9	5,4	6,0
Gjennomført, mangler vurdering (IV)	6,1	6,4	7,0
Sluttet	3,7	3,9	3,6

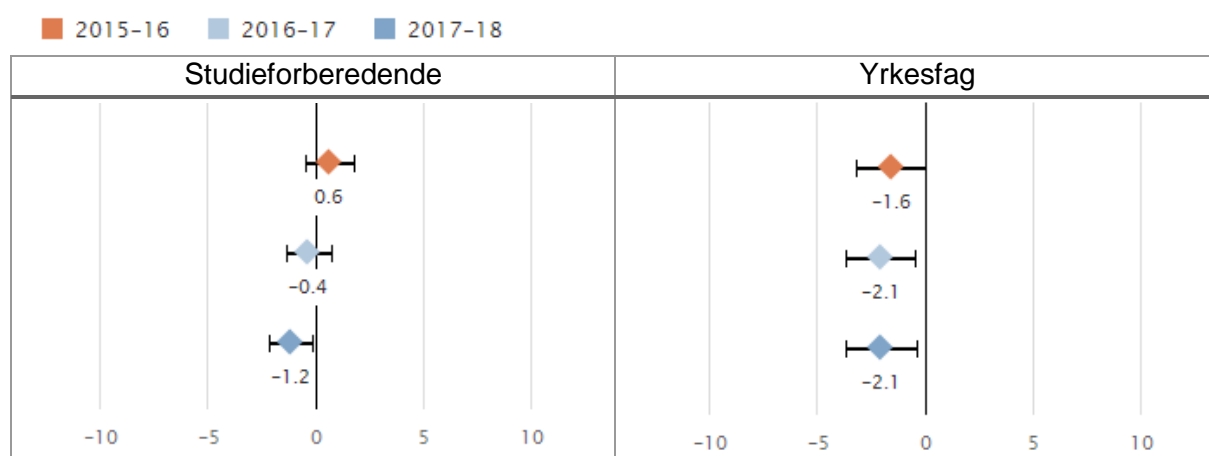
Kilde: Hjernen og Hjertet.

Tabell 6: Gjennomføring etter ett år fordelt på utdanningsretning

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 7: Skolebidrag fullført og bestått

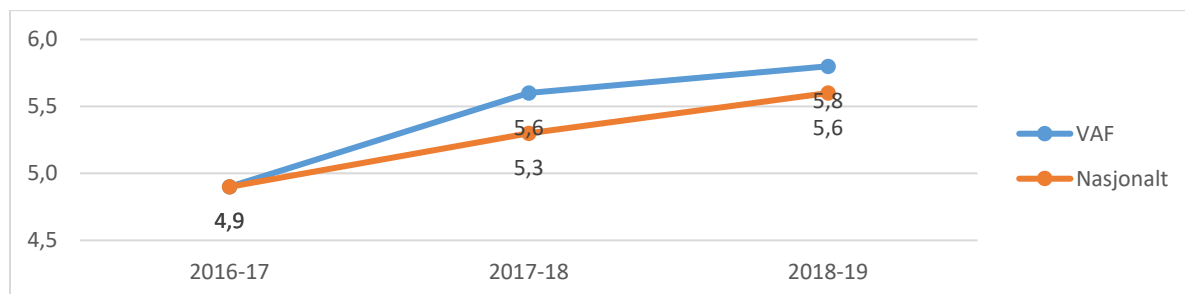

Kilde: Skoleporten.

[Skolebidragsindikatoren](#) viser hvor mye skolene bidrar til å få elevene til å fullføre og bestå, sammenliknet med bidraget på nasjonalt nivå for elever med de samme forutsetningene som fylkeskommunens elever. En negativ verdi betyr ikke at skolene bidrar negativt til elevens gjennomføring, men at bidraget er mindre enn landssnittet.

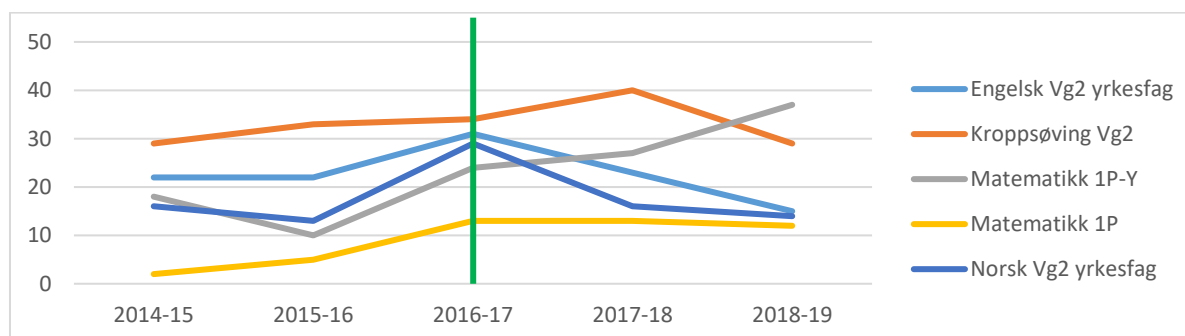
Vest-Agders resultat vises som et punkt i en tabell der venstre side er minus og høyre side er pluss. På hver side av punktet er det en strek, som angir usikkerhetsmarginen for resultatet.

Tabell 8: Fravær

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 9: Antall elever med IV som standpunkt

Kilde: Hjernen og Hjertet. Grønn strek markerer første år med fraværsgrensen

Mye av innsatsen for å øke gjennomføring etter fem år ligger utenfor skolen, bl.a. sommerskole, mulighet for å ta opp igjen fag og oppfølgingstjenestens arbeid. Resultatene for gjennomføring etter ett år er i større grad en følge av skolens arbeid og elevenes innsats og forutsetninger.

Andelen elever som fullfører og består ett skoleår, har økt jevnt frem til skoleåret 2016-17. Deretter har andelen gått svakt ned. Studieforbereidende utdanningsprogram har høyest gjennomføringsgrad, men det er her den største reduksjonen har vært, fra 88,7 prosent i 2016-17 til 86,9 prosent i 2018-19. Det gjenspeiles også på skolebidragsindikatoren. Det er store forskjeller mellom skolene, fra den laveste med 61,2, til den høyeste med 92,9 prosent. Variasjonene i gjennomføring fra år til år, er naturlig nok størst på de små skolene, der noen få elever gir store utslag.

Da fraværsgrensen i videregående skole ble innført i 2016, ble fraværet redusert betydelig, fra over syv prosent både nasjonalt og i Vest-Agder. Deretter har fraværet økt igjen. Fraværsgrensen førte det første året til en økning i andel elever med ikke bestått fag (IV). Dette ser imidlertid ut til å ha stabilisert seg for de fleste fagene, og andelen er omtrent som den var før fraværsgrensen ble innført.

3.1.3. Gjennomføring i fagopplæringen

De fleste lærekontrakter og opplæringskontrakter blir inngått tidlig om høsten, men de kan ha oppstart gjennom hele året. Alle søkere som ikke får læreplass, får tilbud om å ta Vg3 fagopplæring i skole. Elever på fagopplæring i skole kan gå over i en lærekontrakt når som helst på året.

Tabell 10: Søkere med lærekontrakt

	2015	2016	2017	2018
Andel søkere med lærekontrakt, ungdomsrett	64,7	68,2	75,6	78,1
Andel søkere med lærekontrakt, alle	66,2	68,9	73,5	75,1

Kilde: Statistikkportalen, Utdanningsdirektoratet

I 2018 fikk 78,1 prosent av søkerne med ungdomsrett læreplass, en forbedring på 2,5 prosentpoeng fra 2017. Økningen har vært på totalt 13,4 prosentpoeng fra 2015. Inkluderes søkere uten ungdomsrett, fikk 75 prosent læreplass. Dette er en forbedring på ni prosentpoeng fra 2015.

Mye tyder på at enda flere søkere får læreplass høsten 2019. Vest-Agder fylkeskommune har arbeidet systematisk for å få flere læreplasser, og andel søkere som får læreplass har økt fra år til år. Det er likevel fortsatt ca. 150 søkere som ikke har fått læreplass per 1. september 2019.

Tabell 11: Søkere som er i fagopplæring i skole

	2015	2016	2017	2018
Andel i Vest-Agder	9,4	8,8	7,6	7,4
Andel nasjonalt	4,1	4,6	3,9	3,1

Kilde: Statistikkportalen, Utdanningsdirektoratet

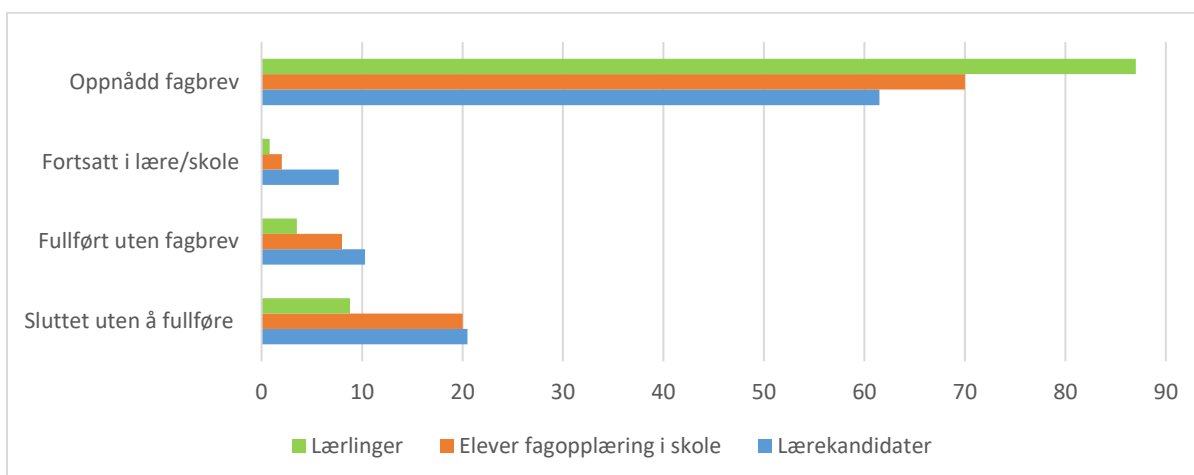
7,4 prosent av søkerne til læreplass var elever på fagopplæring i skole i desember det enkelte året. Dette er omtrent samme nivå som i 2017. Samlet betyr det at over 85 prosent av søkerne til læreplass startet på en opplæring som skal føre frem til fag-/svennebrev.

Tabell 12: Oppnådd fagbrev tre år etter påbegynt læretid – ungdomsrett

	Oppstart lære 2013	Oppstart lære 2014	Oppstart lære 2015
Oppnådd fagbrev	81,3	86,1	84,2
Fortsatt i opplæring	3,4	2,3	3,4
Fullført uten fagbrev	4,1	2,5	3,3
Sluttet	11,2	9,1	9,1

Kilde: Utdanningsdirektoratets statistikkportal

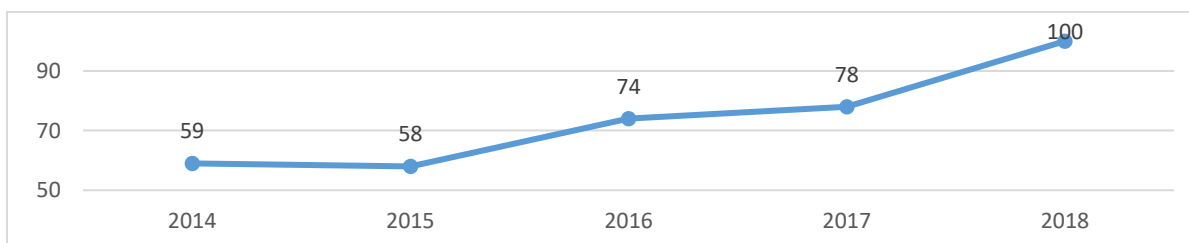
Tabell 13: Status for personer som startet fagopplæring i 2014, målt i 2018

Kilde: Skoleporten

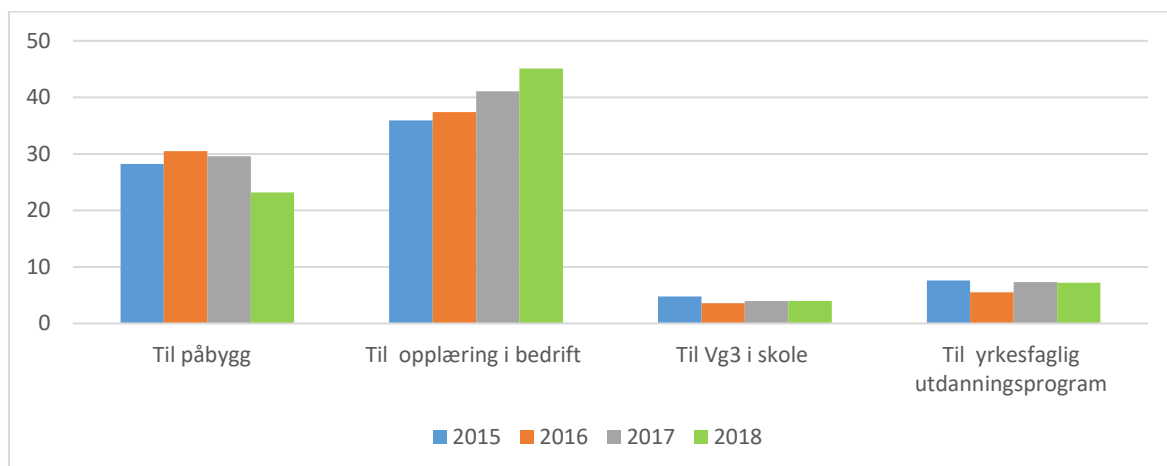
Tabellen over viser status for de som startet hhv. som lærling, elev i Vg3 i skole og lærekandidat i 2014.

Tabell 14: Antall hevede lærekontrakter

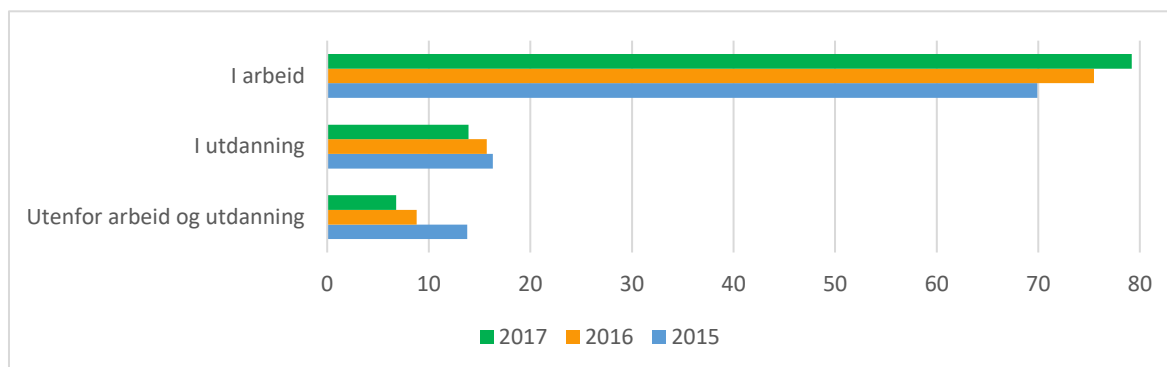
Kilde: Seksjon for fagopplæring, Vest-Agder fylkeskommune

Tabell 15: Overgang fra Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram

Kilde: Skoleporten

Tabell 16: Sysselsetting for fagarbeidere

Kilde: Skoleporten

Tabellen over tar utgangspunkt i fagarbeidere som fikk fag-/svennebrev i 2014-15, og viser status for sysselsetting pr. november de følgende årene. Andelen fra Vest-Agder som var i arbeid i 2017 er 79,2 prosent, mens tilsvarende andel nasjonalt er 82,9 prosent.

3.1.4. Ungdom utenfor opplæring

Tabell 17: Oppfølgingstjenesten

Vest-Agder, antall	Juni 2015	Juni 2016	Juni 2017	Juni 2018	Juni 2019
Ikke søkt	188	180	195	177	168
Takket nei til plass	171	108	70	51	52
Avbrudd	165	171	181	168	187
Andre grunner	55	50	67	43	67
Sum tilmeldte i målgruppen	579	509	513	439	474

Kilde: Utdanningsdirektoratets statistikkportal

Antall ungdom i oppfølgingstjenesten er betydelig redusert de siste årene, og var rekordlav i 2018. Antallet økte noe i 2019. Årsaker til økningen var i hovedsak flere avbrudd og flere med andre grunner. Dette inkluderer bl.a. sykdom og svangerskap. Avbrudd inkluderer lærlinger, som av ulike grunner har fått lærekontrakten hevet. Antallet hevede lærekontrakter har økt betydelig i 2018. Fagopplæring vil se nærmere på årsakene til dette.

Tabell 18: Ungdom 16-25 år uten og utenfor videregående opplæring

	2015 Nasj.	2015 VAF	2016 Nasj.	2016 VAF	2017 Nasj.	2017 VAF	2018 Nasj.	2018 VAF
Hele befolkningen	16,6	16,0	15,9	15,3	15,2	13,9	14,4	13,2
Innvandrere 1. generasjon	36,3	39,8	39,6	42,7	38,8	40,6	-	-
Innvandrere 2. generasjon	19,9	18,7	18,3	15,4	17,3	13,6	-	-

Kilde "Hele befolkningen": Skoleporten.

Kilde "Innvandrere": Imdi.no (Imdi.no har ikke publisert tall for 2018 når tilstandsrapporten skrives).

3.2. Gjennomføring – analyse og vurdering

Andelen elever som har fullført og bestått planlagt opplæring i løpet av fem år, har økt jevnt i Vest-Agder. Dette er resultat av målrettet og systematisk arbeid over tid. For 2013-kullet, som ble målt i 2018, flater kurven ut, men vi er fortsatt blant de beste i landet på gjennomføring.

Økningen i andel elever som fullfører og består, har i hovedsak kommet på studieforberedende utdanningsprogram. På yrkesfag er resultatene relativt stabile. Hovedutfordringen for gjennomføring etter fem år er den høye andelen elever på yrkesfag som slutter underveis i opplæringsløpet. 11 prosent av elevene på yrkesfag forsvinner ut av opplæringen etter Vg2, og hele 18,7 prosent har sluttet fem år etter at de startet videregående opplæring.

Ungdommens fylkesutvalg (UFU) sier i sitt innspill til tilstandsrapporten at det er viktig for gjennomføringen på yrkesfag at elevene velger riktig programområde. Elever fra videregående opplæring bør komme ut på ungdomsskolene og informere om de ulike fagene, og hvilke yrker de kvalifiserer til.

For å styrke overgangen fra Vg2 yrkesfag til lære må samarbeidet mellom skole og bedrift bli enda bedre. I forbindelse med Agderprosessen arbeides det med å systematisere dette samarbeidet. Antall læreplasser er samlet sett tilstrekkelig, men det er ikke alltid samsvar mellom tilbud og etterspørsel. I enkelte bransjer kan det være for få lærlinger, mens det i andre bransjer kan være noe for mange.

Alle kvalifiserte søkere uten læreplass får tilbud om å ta læretiden som elev på Vg3 fagopplæring i skole. Mange ungdommer takker ja, men det er fortsatt en del ungdommer som ikke ønsker dette tilbudet.

Skolebidragsindikatoren viser at Vest-Agders bidrag til at elevene fullfører og består, er svakere enn landssnittet for elever med de samme forutsetningene. Vi har også høyere fravær enn landssnittet. Dette vil det bli satt fokus på i årene som kommer.

Vest-Agder har en større andel av første generasjons innvandrere utenfor jobb og utdanning enn landssnittet. For andre generasjons innvandrere er imidlertid situasjonen motsatt, 13,6 prosent av andre generasjons innvandrere i Vest-Agder var utenfor jobb og utdanning i 2017, mens landssnittet var 17,3 prosent.

Vest-Agder ble i 2018 med i et nasjonalt prosjekt med formål å utvikle tverretatlige samarbeidsformer. Vårt tema i prosjektet er styrking av skolenes kompetanse på opplæring av minoritetsspråklige elever i ordinære klasser, og hovedsamarbeidspartneren er Statped. Målet er å utvikle kunnskap og etablere bærekraftige strukturer som på sikt vil øke elevenes læring og gjennomføring.

4. Læringsutbytte

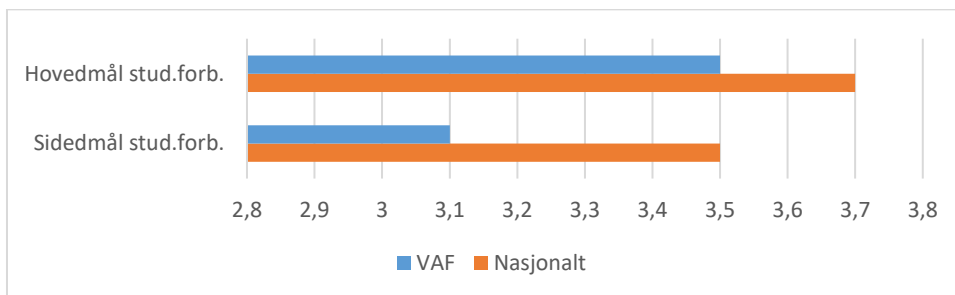
Læringsutbyttet i videregående opplæring er, i likhet med gjennomføring, avhengig av flere ulike faktorer. De mest sentrale faktorene er:

- Elevenes inntakspoeng
- Elevenes sosioøkonomiske bakgrunn
- Kvalitet på opplæringen i skole og lærebedrift
- Læringsmiljøet i skole og lærebedrift
- Skoleeiers og skolens arbeid for å styrke læringsutbyttet

4.1. Resultater

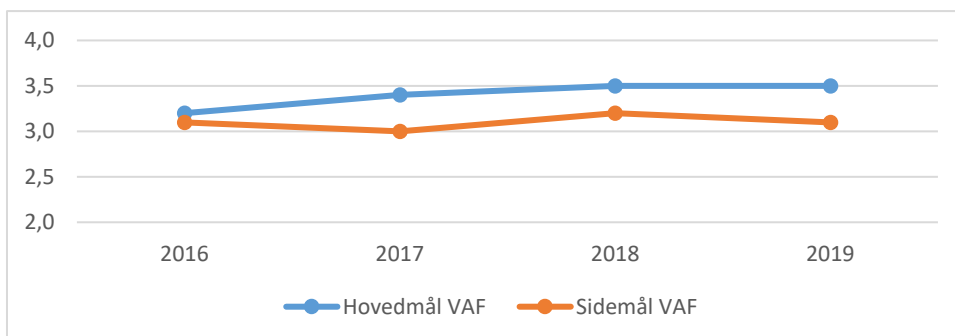
4.1.1. Karakterer

Tabell 19: Eksamenskarakterer i norsk våren 2019

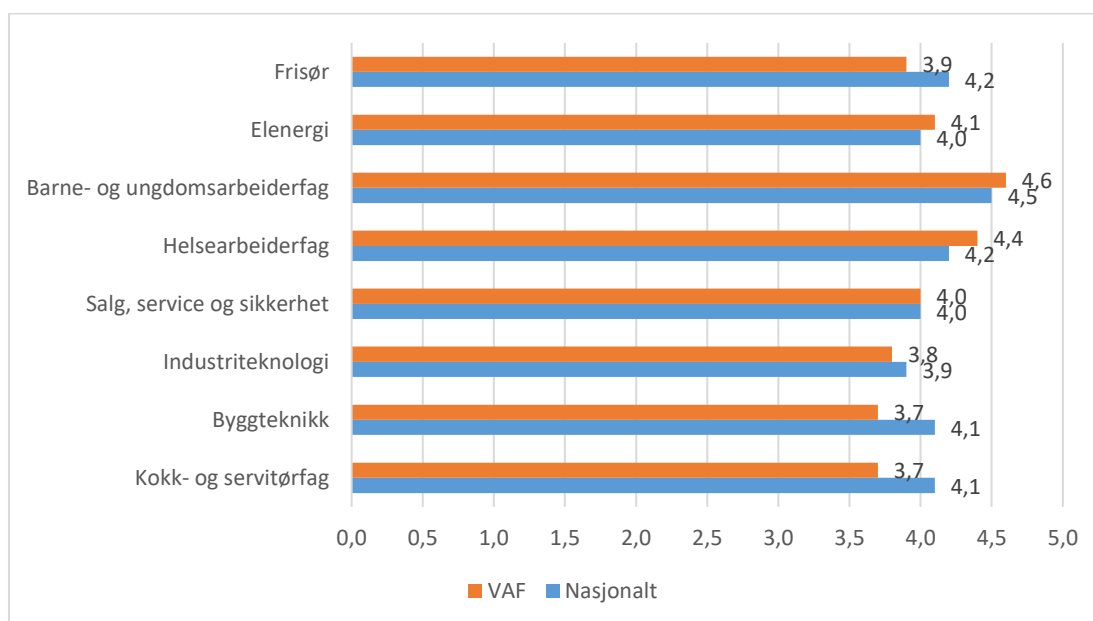
Kilde: Hjernens og Hjertet

Tabell 20: Eksamenskarakterer i norsk – utvikling

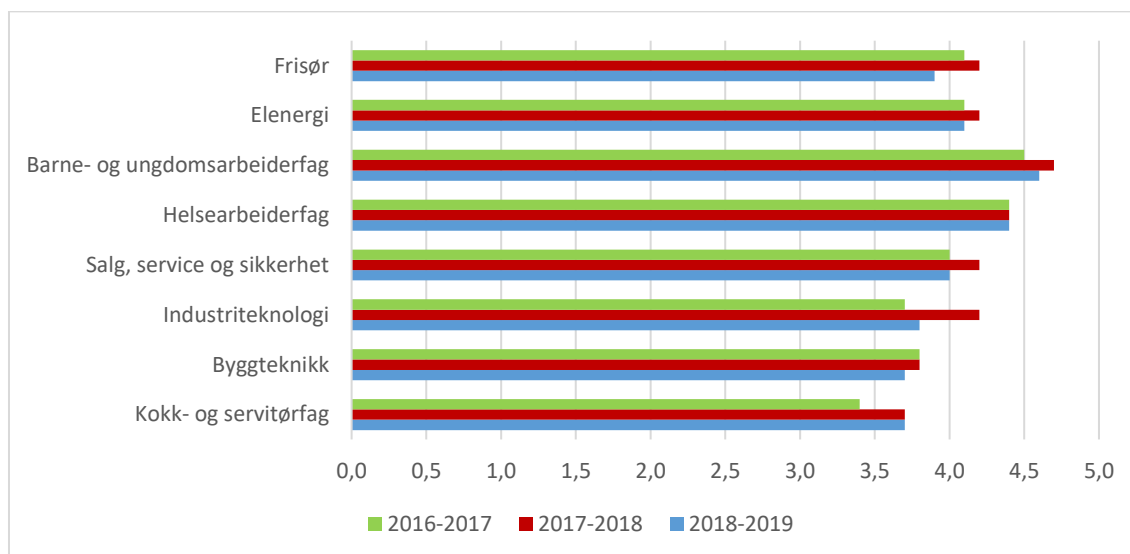
Kilde: Hjernens og Hjertet

Tabell 21: Karakter tverrfaglig eksamen våren 2019

Kilde: Hjernene og Hjertet

Tabell 22: Karakter tverrfaglig eksamen - utvikling

Kilde: Hjernene og Hjertet

Tabell 23: Standpunktkarakterer våren 2019

	Nasjonalt	Vest-Agder
Kroppsøving Vg2 (yrkesfag)	4,3	4,4
Kroppsøving Vg3 (stud.forb.)	4,8	4,8
Matematikk 2P-Y	3,4	3,4
Matematikk 2P	3,6	3,7
Norsk hovedmål Vg3 (stud.forb)	4,0	4,0
Norsk sidemål Vg3 (stud.forb)	3,8	3,7

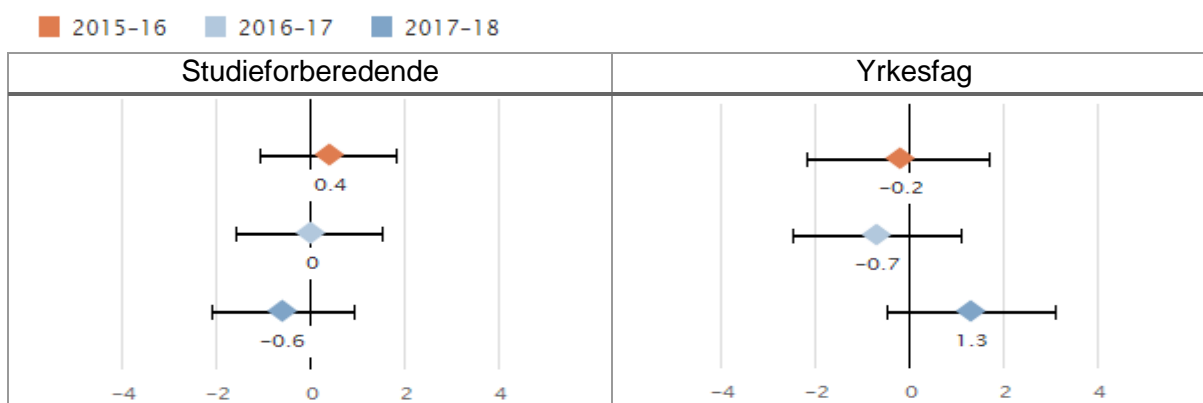
Kilde: Hjernene og Hjertet

Tabell 24: Samlet karaktersnitt

	2018 nasjonalt	2018 VAF	2019 nasjonalt	2019 VAF
Studieforberedende utdanningsprogram	4,2	4,1	4,2	4,1
Påbygg	3,5	3,5	3,5	3,5
Yrkesfaglige utdanningsprogram	3,8	3,7	3,8	3,7
Samlet	4,0	4,0	4,0	3,9

Kilde: Hjernen og Hjertet

Tabell 25: Skolebidrag karakterpoeng

Kilde: Skoleporten.

[Skolebidragsindikatoren](#) viser hvor mye skolene har bidratt til elevenes læring sammenliknet med bidraget på nasjonalt nivå for elever med de samme forutsetningene som fylkeskommunens elever. En negativ verdi betyr ikke at skolene bidrar negativt til elevens gjennomføring, men at bidraget er mindre enn landssnittet.

Vest-Agders resultat vises som et punkt i en tabell der venstre side er minus og høyre side er pluss. På hver side av punktet er det en strek, som angir usikkerhetsmarginen for resultatet.

Elevene i Vest-Agder fylkeskommune ligger omtrent jevnt med landssnittet for standpunkt karakter, og så vidt under for samlet karaktersnitt. Skolebidraget for yrkesfag har økt betydelig for skoleåret 2017-18.

Vest-Agder har gjennom flere år ligget under landssnittet på eksamen i norsk for studieforberedende utdanningsprogram. Våren 2019 var differansen 0,2 for hovedmål, og hele 0,4 for sidemål.

4.1.3. Læringsutbytte i fagopplæringen

Tabell 26: Resultater fra fag-/svenneprøve

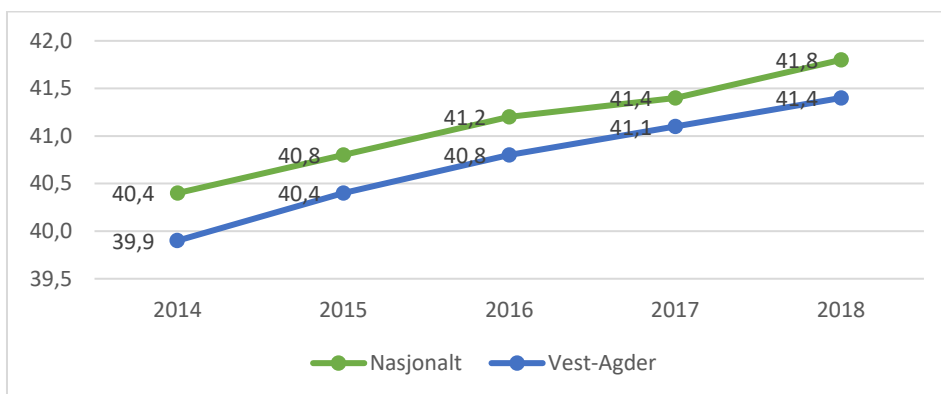
Vest-Agder	2016	2017	2018
Andel bestått	60	59	57
Andel bestått meget godt	35	35	38
Andel ikke bestått	6	6	6

Kilde: Vest-Agder fylkeskommunes årsberetning
(Avvik i sum fra 100 % kommer av at tallene er uten desimaler)

Vest-Agder har høyest andel bestått meget godt til fag-/svenneprøve i landet. Det nasjonale gjennomsnittet er 29 prosent. Andelen ikke bestått i Vest-Agder er ett prosentpoeng lavere enn landssnittet.

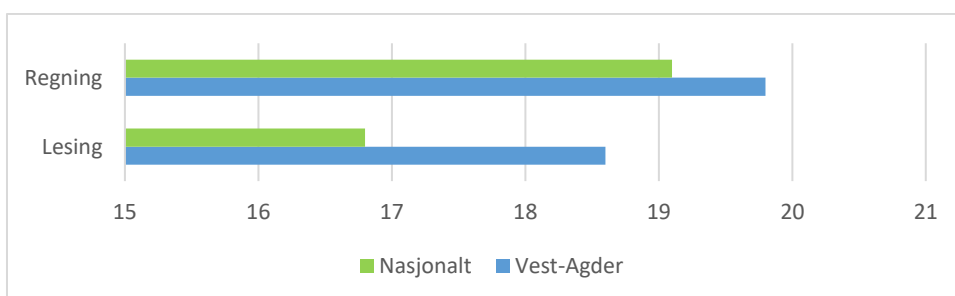
4.1.4. Elevforutsetninger

Tabell 27: Grunnskolepoeng

Kilde: Skoleporten

Tabell 28: Resultat nasjonale prøver

Kilde: Skoleporten

Tabellen viser andel elever i 9. klasse på mestringsnivå en og to skoleåret 2018-19. Skalaen går fra nivå én (svakest resultat) til nivå fem (best resultat).

4.2. Læringsutbytte – analyse og vurdering

Elevene i Vest-Agder kommer inn i videregående skole med noe svakere læreforutsetninger enn landssnittet. Læreforutsetninger omfatter kognitive evner, støtte hjemmefra, arbeidsvaner osv. Elevenes grunnskolepoeng, dvs. gjennomsnittskarakter gange ti, har økt jevnt de siste årene, men Vest-Agder fortsetter å ligge under det nasjonale gjennomsnittet.

Det er gledelig at skolebidraget for yrkesfag har økt betydelig fra 2016-17 til 2017-18. Det positive skolebidraget på yrkesfag ser vi igjen i resultatene fra tverrfaglig eksamen våren 2018. Våren 2019 var resultatene noe svakere igjen, men det var likevel en fremgang fra 2017. På studieforbereidende utdanningsprogram har imidlertid skolene ikke klart å løfte elevene ytterligere.

Et svakere skolebidrag på studieforbereidende reflekteres i karakterene fra eksamen i norsk. Fylkeskommunen har satt i verk tiltak for å bedre læringsutbyttet i norskfaget. Blant annet har fagforum blitt betydelig styrket, og det har vært lagt til rette for kompetanseheving og erfaringsdeling for norsklærere. Tiltakene har imidlertid foreløpig ikke ført til bedre eksamensresultater, og satsingen vil bli evaluert.

Ungdommens fylkesutvalg (UFU) sier i sitt innspill til tilstandsrapporten at norskfaget bør moderniseres, og at det bør være flere tellende vurderingssituasjoner gjennom skoleåret, som forberedelse til eksamen. De foreslår også at vi undersøker hva andre fylkeskommuner gjør for å oppnå gode karakterer i norsk.

Vest-Agder har 1,8 prosentpoeng flere elever enn landssnittet med resultat på de laveste mestringsnivåene på nasjonale prøver i lesing på niende trinn. Det betyr at norske niendeklasser har svakere leseferdigheter enn gjennomsnittet, og kan være en del av forklaringen på at Vest-Agders eksamenskarakterer i norsk ligger under landssnittet.

Standpunktkarakterer i Vest-Agder er omtrent lik landssnittet, en tidels prosentpoeng over på kroppsøving Vg2 og matematikk 2P, og en tidel under på norsk sidemål. Eksamens- og standpunktkarakterer måler ulike ting, men et stort sprik gir grunnlag for å se nærmere på skolenes vurderingspraksis.

Fagopplæringen har gode resultater på læringsutbytte. Hele 38 prosent av de som gikk opp til fag-/svenneprøve fikk Bestått meget godt. Det betyr at bedriftene gir god opplæring. Utfordringen for fylkeskommunen er derfor å sørge for at søkerne kommer inn i et læreforhold.

5. Læringsmiljø

Begrepet læringsmiljø kan deles i tre hovedelementer. De to første er tema for dette kapitlet:

- Psykososialt miljø
- Undervisningskvalitet
- Fysisk miljø

Det nasjonale ambisjonsnivået for læringsmiljø er høyt. Opplæringsloven § 9 A-2 slår fast at "Alle elever har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring".

5.1. Resultater

Grunnlaget for resultatmåling for læringsmiljø er elevundersøkelsen. I 2018 gjennomførte 87,8 prosent av elevene i Vest-Agder fylkeskommune undersøkelsen. Dette er litt lavere enn rekordåret 2017, men fortsatt høyere enn landssnittet. Lærlingundersøkelsen går til alle andreårslærlinger, og hele 75,9 prosent av disse svarte. Dette er en betydelig økning fra 66,2 prosent i 2017.

Resultatene fra undersøkelsen kategoriseres i fem fargekoder, der mørk grønt er best. Grenseverdiene er ulike i de forskjellige indeksene. For indikatorene motivasjon og vurdering for læring går f.eks. rødt opp til 2,89, mens grensen for faglig utfordring er 3,59. På fylkesnivå er resultatene stabile over tid, og de vil i hovedsak være konsentrert rundt de tre midterste kategoriene.

5.1.1. Trivsel og mobbing

Tabell 29: Elevundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing

	2017 nasjonalt	2017 VAF	2018 nasjonalt	2018 VAF
Trivsel	4,2	4,3	4,3	4,2
Andel som oppgir mobbing fra medelever	3,1	2,7	2,5	2,4
Andel som oppgir digital mobbing	0,9	0,7	0,8	0,6
Andel som oppgir mobbing fra voksne	2,4	2,0	1,8	1,6

Kilde: Hjernen og Hjertet (Det settes ikke fargekoder for mobbing)

Innspill fra mobbeombudet

1. Mobbestatistikk

Det er gledelig at trenden i mobbetall i videregående skole i Vest-Agder er synkende. Nedgang fra 4,2 prosent i 2017 til 3,6 prosent i 2018 er betydelig. Resultatene viser at mobbing fra medelever og digital mobbing følger denne trenden, mens mobbing fra voksne er relativt stabilt fra 2017 til 2018. Enhetene må gjøre mer for å bidra til at også disse tallene går ned. Mobbing fra voksne er uakseptabelt på alle måter. Vi erfarer at forholdet mellom elever og ansatte i skolene er like differensiert som alle andre steder i samfunnet. Men lovverket setter en helt unik standard for hvordan miljøet i skolen skal være, og dette må og skal vi strekkes oss etter for å forbedre resultatene. Ansatte er den profesjonelle part som skal vise vei i oppvekstsektoren.

Opplæringsloven har nulltoleranse for mobbing, og det er slik samfunnet skal rigges. Når statistikken nå viser en positiv utvikling i videregående skole, motiverer dette til videre målrettet innsats.

2. Varsling

Fylkestinget fattet følge viktige vedtak 29.04.2019 sak 20/19 (Årsmelding 2018 - mobbeombudet og elev- og lærlingombudet):

"Fylkestinget anbefaler at man får et felles varslingssystem for alle elever og lærlinger som går direkte til fylkeskommunen.

*Fylkestinget er sterkt bekymret for at lærlinger og elever i Vest-Agder ikke har et forsvarlig varslingssystem. Fylkestinget ber derfor om at det snarest må komme på plass et forsvarlig og lett tilgjengelig varslingssystem for lærlinger og elever i Vest Agder. **Det må også etableres en "Mobbeknapp" for varsling av kritikkverdige forhold.***

Fylkestinget ber om å få oversendt en tilbakemelding innen 30.06.19 om oppfølgingen av vedtaket."

Det er svært positivt at Fylkestinget er bevisst de dramatiske konsekvensene av mobbing og dårlig læringsmiljø. I et folkehelseperspektiv er det avgjørende at man har en inkluderende holdning i alle ledd. Når "mobbeknapp" er på plass, er videregående opplæring på linje med samfunnet for øvrig når det gjelder varsling.

3. Kompetanseheving

Det er mange forhold som ligger til rette for at mobbetallene synker i perioden. Men kampen mot mobbing er både altomfattende og tidkrevende, og handler om mer enn selve den målbare/opplevde mobbingen. Inkluderende klasse-/skoleprosesser i for- og etterkant av elevundersøkelsen gir både elever og ansatte en bedre forståelse for hele sakskomplekset. Og det er viktig at dette ikke er prosesser som foregår kun i forbindelse med selve undersøkelsen, men at det arbeides kontinuerlig og målrettet gjennom hele året. Vi ser at en rekke videregående skoler nå håndterer dette på en hensiktsmessig måte.

Eksempelvis går den teknologiske utviklingen raskt, og de unge brukernes kunnskaper på området er betydelig. Mulighetene er mange, også for å skade. Dette tilsier at eneste veien inn til mer vennligsinnnet bruk er gjennom kunnskapsspredning og holdningsbygging. Og det er viktig at både voksne/ansatte og de unge brukerne opplever fortrolig og tillitsfull kommunikasjon.

Kunnskapsmessig og kulturelt løft for å videreutvikle elevenes skolemiljø synes nå å ha gode vilkår. Derfor bør skoleeier benytte anledningen til å forsterke arbeidet gjennom ressurstilgang og kompetanseheving.

5.1.2. Undervisningskvalitet

Tabell 30: Elevundersøkelsen – indikatorer for undervisningskvalitet

	2017 nasjonalt	2017 VAF	2018 nasjonalt	2018 VAF
Motivasjon	3,7	3,7	3,7	3,6
Støtte fra lærerne	4,1	4,1	4,1	4,1
Felles regler	4,0	4,1	4,0	4,2
Læringskultur	3,9	4,0	4,0	3,9
Vurdering for læring	3,4	3,4	3,4	3,4
Faglig utfordring	4,4	4,4	4,3	4,4

Kilde: Hjernem og Hjertet

5.1.3. Elevrådsarbeid

Tabell 31: Elevundersøkelsen – indikator for elevmedvirkning

	2017 nasjonalt	2017 VAF	2018 nasjonalt	2018 VAF
Elevdemokrati og medvirkning	3,5	3,4	3,6	3,5

Kilde: Hjernem og Hjertet

Elevdemokrati og medvirkning er viktig for å gi elevene en god skolehverdag og et godt læringsmiljø. Men det er kanskje enda viktigere som forberedelse for fremtidig deltakelse og engasjement i samfunnslivet.

Elevrådene er sentrale som forvaltere av skolenes elevdemokrati. For å styrke elevrådene har PPTs psykososiale team, i samarbeid med elev- og lærlingombudet og mobbeombudet, utarbeidet et program for systematisk elevrådsskolering. Skoleringen er organisert som en kursrekke med fire samlinger, og elevrådene velger selv tema under hovedoverskriften "Et godt skolemiljø". Skolene som gjennomførte programmet i 2018-19 har gode

erfaringer med dette, og programmet vil gjennomføres ved flere av skolene neste skoleår. Tema for de fire samlingene ved en av skolene var:

- Å forebygge utenforskap.
- Å jobbe mot gruppepress.
- Hva gjør vi når fellesskapet ikke fungerer som det skal.
- Å bygge identitet.

5.1.4. Læringsmiljø i fagopplæringen

Tabell 32: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing

	2017 nasjonalt	2017 VAF	2018 nasjonalt	2018 VAF
Trivsel	4,4	4,5	4,3	4,4
Andel lærlinger som oppgir at de har blitt mobbet på arbeidsplassen	4,8	4,2	4,1	3,3

Kilde: Hjernene og Hjertet.

Tabell 33: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for opplæringskvalitet.

	2018 nasjonalt	2018 VAF
Motivasjon	4,1	4,1
Medvirkning, veiledning, egenvurdering	3,9	3,9
Læreplan	3,9	3,9
HMS	3,9	4,0

Kilde: Hjernene og Hjertet

Sammenlikning med 2017 er ikke mulig fordi disse spørsmålene ble endret fra og med 2018.

Lærlingene i Vest-Agder ser ut til å trives bedre på bedriften sin enn gjennomsnittet for lærlingene nasjonalt. Andelen som oppgir at de er blitt mobbet er også lavere enn landssnittet, og er betydelig redusert fra 2017 til 2018. Likevel oppgir 19 lærlinger at de blir mobbet, og det er 19 for mye.

Resultatene på indikatorer for opplæringskvalitet i lærebedriftene er gode, både nasjonalt og i Vest-Agder. Det er gledelig at fylkeskommunens lærlinger vurderer arbeidet med helse, miljø og sikkerhet høyere enn det nasjonale snittet. Resultatet, sammen med erfaringer fagopplæring opplever i møte med bedrifter og opplæringskontor, understreker at HMS-arbeidet er grunnmuren i opplæringen av lærlinger.

5.2. Læringsmiljø – analyse og vurdering

Vest-Agder fylkeskommune har nulltoleranse for alle former for mobbing og krenkelse. Alle elever og lærlinger skal trives og føle seg trygge på skolen og arbeidsplassen. Opplæringslovens kap. 9 A gir bestemmelser om hva skolene skal gjøre for å forebygge mobbing og trakassering, og for hvordan de skal opptre dersom dette likevel skjer.

Fylkeskommunen har en godt etablert plan for skolenes arbeid med elevenes skolemiljø. Planen operasjonaliserer bestemmelsene i opplæringsloven, og gir retningslinjer for hvordan vi skal jobbe med skolemiljø i Vest-Agder. Planen revideres hvert år på grunnlag av erfaringer og eventuelle lovendringer.

Resultatet i Elevundersøkelsen på trivsel er litt svakere i 2018 enn i 2017. Det er bare små variasjoner mellom skolene, fra 4,0 til 4,5, og resultatet er likt for yrkesfag og studieforbereidende.

Andelen som oppgir at de har blitt mobbet er redusert både for mobbing fra medelever, digital mobbing og mobbing fra voksne. I 2018 kom det inn 11 saker med varsel om mistanke om trakassering fra en ansatt ved skolen. Disse ble grundig undersøkt av den enkelte skolen. I de aller fleste sakene var konklusjonen etter undersøkelsen at det ikke var grunnlag for mistanken. Det ble likevel, i henhold til opplæringsloven, utarbeidet aktivitetsplan for hver enkelt av elevene som hadde meldt inn slike saker.

Andelen lærlinger som oppgir at de har blitt mobbet på arbeidsplassen er betydelig redusert, fra 4,2 prosent i 2017 til 3,3 prosent i 2018. Etersom undersøkelsen er anonym kjenner vi ikke bedriftstilhørigheten for lærlingene som oppgir at de blir mobbet. Vi kan se om et opplæringskontors lærlinger har oppgitt mobbing, men ikke omfanget for de enkelte kontorene. Alle opplæringskontor som ikke har null mobbing følges opp gjennom fagopplærings årlige samarbeidssamtaler med opplæringskontorene. Arbeidet mot mobbing i lærebedriftene skal styrkes ytterligere, og mobbeombudet skal involveres enda sterkere i dette arbeidet.

Ungdommens fylkesutvalg (UFU) sier i sitt innspill til tilstandsrapporten at elevrådenes bidrag til et godt læringsmiljø kan økes dersom elevene tidlig får mulighet til å forberede seg på valg til elevråd. De foreslår også at elevrådene forbereder spørsmål om læringsmiljø til hvert møte.

På indikatorene for undervisningskvalitet ligger Vest-Agder ganske jevnt med landssnittet, og det er bare små endringer fra fjoråret. Motivasjon og læringskultur er litt svakere enn i fjor, mens felles regler er blitt litt bedre.

Vurdering for læring er et område det ser ut til å være vanskelig å forbedre. Dette har vært et satsingsområde over flere år, både nasjonalt og i Vest-Agder. Det er sannsynlig at noe årsaken til de svake resultatene er at elevene ikke vet at de har fått "Vurdering for læring", f.eks. når de får tilbakemelding etter en innlevering eller fremføring.

6. Voksne i videregående opplæring

Tabell 34: Befolkningens utdanningsnivå

2018	Grunnskole	Videregående nivå	Fagskole/universitet/ høyskole
Vest-Agder	25,2	41,2	33,6
Nasjonalt	25,8	37,2	37,0

Kilde: SSB

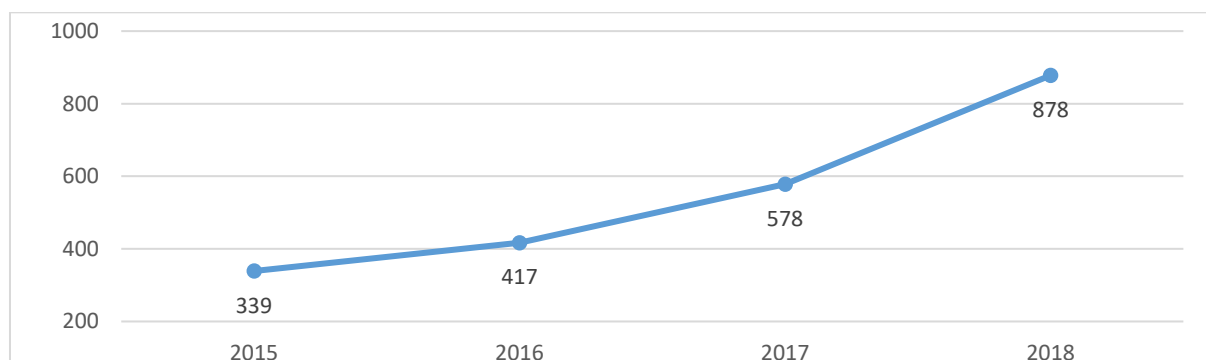
I Vest-Agder var det i årene før 2017 flere elever som begynte på yrkesfag enn på studieforbereidende. Dette reflekteres i at en høyere andel av befolkningen har videregående som sitt høyeste utdanningsnivå, sammenliknet med landssnittet. Det er forventet at andelen med høyere utdanning vil øke.

Tabell 35: Karrieresentrenes aktivitet

	2016	2017	2018
Antall deltakere på studiekompetansefag	327	419	506
Antall deltakere på yrkesfag	417	417	475
Antall som har fått realkompetansevurdering	105	76	138

Kilde: Vest-Agder fylkeskommunes årsberetning

Tabell 36: Elever 25 år eller eldre

Kilde: SSB

Alle som har grunnskole eller tilsvarende, men mangler fullført videregående opplæring, har rett til videregående opplæring fra fylte 25 år. Fra august 2017 gjelder denne retten også for personer som har fullført videregående opplæring i et annet land, men ikke fått godkjent opplæringen som yrkes- eller studiekompetanse i Norge.

Opplæringen for voksne skal i henhold til opplæringsloven tilpasses den enkeltes behov. Det innebærer at tilbudene til voksne må være fleksible, både når det gjelder innhold, omfang og geografi.

I Vest-Agder gis det tilbud for voksne innen studieforbereidende utdanningsprogram, og alle yrkesfaglige utdanningsprogram unntatt naturbruk og design og håndverk.

Antall voksne elever har økt jevnt i Vest-Agder, og nådde en foreløpig topp i 2018. Dette har ført til kraftig pågang ved fylkeskommunens tre karrieresentre. Årsaken til at summen av antall deltakere på karrieresentrenes tilbud (tabell 34) er høyere enn antall voksne elever (tabell 35), er at karrieresentrene også har noen elever under 25 år.

Økt innvandring er den viktigste årsaken til at det er blitt flere voksne elever. Et av målene i Økonomiplan 2018-2021 er å kvalifisere innvandrere til arbeidslivet, og det er satt i verk flere tiltak for å oppnå dette.

Vest-Agder deltar, som en av fire fylkeskommuner, i et forsøk der asylsøkere får realkompetansevurdering og karriereveiledning på sitt eget morsmål. Tiltaket gjennomføres ved integreringsmottaket i Kristiansand, og er et Erasmus+ prosjekt.

Et forsøksprosjekt med modulbasert fagopplæring, som administreres av karriere Lindesnes, er utvidet med flere fag i 2019. Prosjektet er delfinansiert med statlige midler, og ivaretar de voksnes rett til et fleksibelt og individuelt tilrettelagt tilbud.

Fagbrev på jobb er en ny ordning som ble lovfestet i 2018, og Vest-Agder har frem til sommeren 2019 tegnet ca. 15 kontrakter. Målgruppen for ordningen er voksne som er i et arbeidsforhold. De har mulighet til å få fag-/svennebrev på grunnlag av realkompetansevurdering, med veiledet praksis på egen arbeidsplass.

Voksenopplæringsundersøkelsen ble ikke gjennomført i 2018. Vi har derfor ingen nye data som spesifikt beskriver de voksnes læringsmiljø.

7. Kommentar fra lærerorganisasjonene

Arbeidstakerorganisasjonene setter pris på å bli invitert til å kommentere tilstandsrapporten for Vest-Agder-skolen. I innledinga til rapporten står det at rapporten vil se tilbake og markere en avslutning. Vi vil benytte muligheten til å se tilbake til rapporten for 2017, de politiske vedtakene knytta til den og peke på noen utfordringer og muligheter som videregående opplæring har i overgangen til Agder fylkeskommune.

Læringsarbeid, resultater og gjennomføring

Vi ser fram til å bidra i utviklingsarbeidet gjennom samarbeidsforumet etablert etter initiativ fra utdanningssjefen i september 2019. Etableringa av forumet oppfatter vi som et ønske fra skoleeier om å forankre både overordna prinsipper og konkrete tiltak i lærerprofesjonen. Gjennom samarbeidet vil vi benytte anledinga til å drøfte problemstillinger både utdanningsavdelinga og vi presenterte i tilstandsrapporten for 2017, og som førte fram mot de politiske vedtakene i 2018.

Vedtakene fra 2018 peker på behov for ekstra oppfølging av flere elever når de fleste ungdommene i Vest-Agder er inkludert i videregående opplæring. Det vil fortsatt kreve betydelige ressurser, og når vi også får en høyere andel elever og lærlinger med svake norskerferdigheter og kort botid i Norge, vil det kreve individuell oppfølging ut over rammene gitt innafor klassen eller gruppa.

Både utdanningsavdelinga og organisasjonene pekte i rapporten for 2017 på utfordringer knytta til store elevgrupper. Sammen med mer sammensatte elevgrupper, fordi de fleste ungdommene er i videregående opplæring, skaper det behov for å undersøke hvordan det påvirker læringsarbeidet og skolebidraget.

Fagfornyinga

Slik arbeidstakerorganisasjonene vurderer det, er arbeidet med fagfornyinga det viktigste pedagogiske utviklingsarbeidet i videregående opplæring akkurat nå og de kommende årene. Samtlige fag skal få nye læreplaner, og prinsipper og verdier fra den nye overordna delen av læreplanverket skal integreres i fagene. Skal vi lykkes med å utvikle læringsarbeidet i skolen, er det avgjørende at lærere og ledere får tid og mulighet til å påvirke utforminga av de nye læreplanene gjennom høringene Utdanningsdirektoratet gjennomfører. I tillegg må tid til å implementere læreplanene prioriteres. I dette arbeidet ligger både utvikling av vurderingspraksisen i skolen og styrking av det faglige innholdet i læringa – to temaer som blir trukket fram i tilstandsrapporten for 2018. I tillegg, og kanskje viktigst, vil prioritering av fagfornyinga styrke arbeidet med å ruste elvene og lærlingene for livet etter endt utdanning i regi av fylkeskommunen.

Organisasjonene ønsker å bidra i arbeidet med fagfornyinga og formidla tidlig i prosessen forventninger til en plan for arbeidet fra skoleeier. Samarbeidet og

prioritering av fagfornyninga har vært til stede i 2018 og 2019, men vi har klare forventninger til at arbeidet med fagfornyninga skal få større plass ved de videregående skolene framover.

Forutsigbarhet for arbeidstakerne

Organisasjonene erfarer at det er ulik etterlevelse av avtaleverket på skolene. Dette skaper på noen skoler usikkerhet og uklare rammer for arbeidet som skal utføres. Samtidig forstyrrer det samarbeidet mellom arbeidsgiver og organisasjonene når vi sammen skal utvikle skolen. Vi etterlyser ei mer systematisk tilnærming som sikrer at avtaleverket praktiseres korrekt og forutsigbart.

Økonomi

De siste årene har vi ved flere anledninger pekt på at læringsarbeidet påvirkes av for trange økonomiske rammer. Selv om flere skoler har underforbruk, erfarer vi at de økonomiske rammene fører til at det etableres ordninger ved skoler som bidrar til å svekke felles målsettinger om tilpassa opplæring, større læringsutbytte og høyere grad av gjennomføring.

Vi ser at utdanningsavdelinga og de videregående skolene bruker mye tid og ressurser på å samarbeide med ytre etater for å etablere og drifte gode tiltak for å få ungdom tilbake til videregående opplæring når de har droppa ut. Ett eksempel er «Venneslabrua». Dette er viktig samarbeid, men det er ikke primært skolens oppgave, og man må sikre at det ikke går ut over skoledriften.

Vi ser også at skoler som trenger oppdatert og moderne utstyr eller annet som krever finansiering, sparer inn på andre felt for å ta dette av eget budsjett.

Innsparingstiltak som store elevgrupper, sammenslåing av grupper i fellesfag innafor yrkesfaglige utdanningsprogram og planlagt bortfall av opplæringstid i fag, ivaretar verken elevenes rettigheter eller lærerne som arbeidstakere.

Da tilstandsrapporten for 2017 blei behandla i Fylkestinget 19.06.18, blei blant annet følgende vedtatt:

- *De fleste ungdommene er nå inkludert i videregående opplæring i Vest-Agder. Mange vil ha behov for ekstra tilpasset opplæring. Dette vil kreve betydelige ressurser og kompetanseheving.*
- *Skolene og bedriftenes muligheter til tett og god oppfølging av elever med behov for ekstra tilpasset opplæring må styrkes.*
- *Det opprettes prosjekter av typen "Lindesneslosen" og/eller andre lignende prosjekter i samarbeid mellom fylkeskommunen og vertskommunen til elevene.*

Slike ambisiøse politiske målsettinger for videregående opplæring må følges opp av økonomiske tildelinger.

8. Veien videre

Tilstandsrapport 2018 for videregående opplæring har pekt på noen områder fylkeskommunen skal arbeide særskilt med fremover. Dette arbeidet skal skje i en samlet Agder fylkeskommune.

8.1. Agder Fylkeskommune

Videregående opplæring i begge agderfylkene har over mange år samarbeidet godt med offentlige og private aktører for å nå ambisiøse mål, gjennom Regionplan Agder 2020. Antall ungdom som har fullført videregående opplæring har økt jevnt over flere år. I dag fullfører og består nærmere 300 flere ungdommer videregående opplæring, sammenlignet med 2010. Dette har stor betydning for regionen og ikke minst for den enkelte ungdom.

De gode resultatene i dag er imidlertid ikke tilstrekkelig i morgendagens samfunn. Skal levekårene på Agder forbedres, må videregående opplæring arbeide enda smartere og med høyere kvalitet. Videregående opplærings oppdrag er å kvalifisere alle ungdommer for videre studier eller arbeidsliv.

I 2020 er Agder ett fylke. Ett nytt samlet fylke vil kunne styrke og videreutvikle samarbeidet for at ungdom skal lykkes gjennom Regionplan Agder 2030, et overordnet strategisk styringsdokument for hele Agder. Tilstandsrapportene fra begge Agder fylkene legges til grunn for det videre arbeidet. Ett samlet fylke må reflektere over felles utfordringsbilde, hvilke mål som settes og hvilke tiltak som fører til målet. I dette utviklingsarbeidet er lærerorganisasjonene invitert til å delta, i et samarbeidsforum for å styrke arbeidet mot felles mål.

8.2. Fagfornyelsen

Fagfornyelsen vil føre til store endringer i utdanningssektoren de nærmeste årene. Ny overordnet del ble vedtatt i 2018, og vil gjelde fra høsten 2020. Dokumentet setter en ny standard for inkludering av verdier og prinsipper i læringsarbeidet i alle fag. Alle skolene i Vest-Agder fylkeskommune har i skoleåret 2018-19 gjennomført skolebasert kompetanseutvikling, med overordnet del som tema.

Våren 2019 var Fagfornyelsen tema på alle samlingene på den felles fagforumsdagen. De fleste fagforumene gikk grundig gjennom forslagene til nye læreplaner, og de som hadde læreplan på høring, utarbeidet forslag til høringssvar. Fagforumsdagen vil brukes til arbeid med Fagfornyelsen også i de kommende årene.

Aust-Agder og Vest-Agder fylkeskommuner har i 2019 inngått et forpliktende partnerskap med UiA som del av en nasjonal etterutdanningsstrategi, Desentralisert kompetanseutvikling, DeKomp. Agderfylkenes tema i satsingen

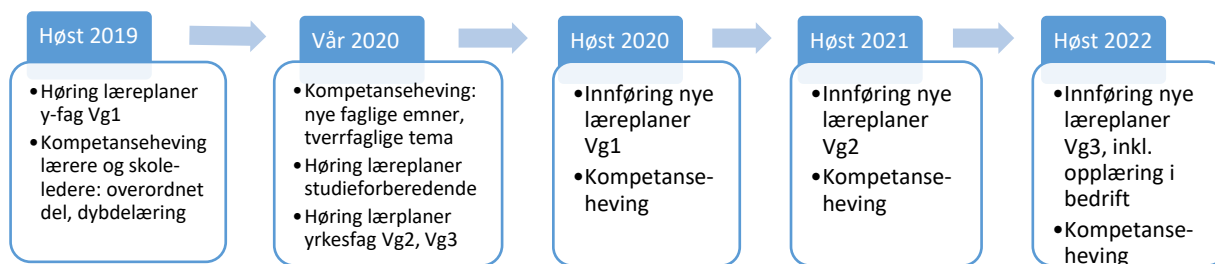
er Fagfornyelsen, og UiA er utfordret til å utarbeide og gjennomføre etterutdanningstiltak.

Høsten 2019 gjennomføres den første felles skoleledersamlingen i Agder, der rektorer og avdelingsledere fra begge fylkeskommunene deltar. Fagfornyelsen er tema også der, og UiA har det faglige ansvaret. Det planlegges også skolebasert etterutdanning i nye emner som er kommet inn i læreplanene. En pilot starter høsten 2019 for fagseksjoner i engelsk.

DeKomp er todelt fra nasjonalt hold, med midler øremerket for henholdsvis fellesfag og fag- og yrkesopplæringen. Nye prøvenemnder, instruktører og yrkesfaglærere er målgruppe for tiltak rettet mot fag- og yrkesopplæringen, og Fagfornyelsen er et sentralt tema.

De nye læreplanene for Vg2 og Vg3 yrkesfag vil føre til at arbeidsmåter og innhold i opplæringen må endres, både i skole og lærebedrifter. Det er derfor viktig at hele fag- og yrkesopplæringssektoren samarbeider, både om høringene og implementeringen. Skoleeier må legge til rette for at yrkesfaglærere og instruktører i lærebedriftene sammen kan gjøre seg kjent med de nye læreplanene, og drøfte hva endringene vil bety for opplæringen i skole og bedrift.

Tabell 37: Tidslinje for Fagfornyelsen i Agder

Tabelloversikt

Tabell 1: Gjennomføring etter fem år, fylkesresultater	9
Tabell 2: Status for gjennomføring etter fem år	10
Tabell 3: Gjennomføring etter fem år fordelt på utdanningsretning.....	10
Tabell 4: Gjennomføring etter fem år fordelt på utdanningsprogram	10
Tabell 5: Status for gjennomføring etter ett skoleår	11
Tabell 6: Gjennomføring etter ett år fordelt på utdanningsretning.....	11
Tabell 7: Skolebidrag fullført og bestått	12
Tabell 8: Fravær	12
Tabell 9: Antall elever med IV som standpunkt.....	12
Tabell 10: Søkere med lærekontrakt	13
Tabell 11: Søkere som er i fagopplæring i skole.....	13
Tabell 12: Oppnådd fagbrev tre år etter påbegynt læretid – ungdomsrett	14
Tabell 13: Status for personer som startet fagopplæring i 2014, målt i 2018....	14
Tabell 14: Antall hevede lærekontrakter	14
Tabell 15: Overgang fra Vg2 yrkesfaglige utdanningsprogram.....	15
Tabell 16: Sysselsetting for fagarbeidere	15
Tabell 17: Oppfølgingstjenesten	15
Tabell 18: Ungdom 16 - 25 år uten og utenfor videregående opplæring	16
Tabell 19: Eksamenskarakterer i norsk våren 2019.....	18
Tabell 20: Eksamenskarakterer i norsk – utvikling.....	18
Tabell 21: Karakter tverrfaglig eksamen våren 2019	19
Tabell 22: Karakter tverrfaglig eksamen - utvikling	19
Tabell 23: Standpunktkarakterer våren 2019.....	19
Tabell 24: Samlet karaktersnitt	20
Tabell 25: Skolebidrag karakterpoeng	20
Tabell 26: Resultater fra fag-/svenneprøve.....	21
Tabell 27: Grunnskolepoeng	21
Tabell 28: Resultat nasjonale prøver	21
Tabell 29: Elevundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing.....	23
Tabell 30: Elevundersøkelsen – indikatorer for undervisningskvalitet	25
Tabell 31: Elevundersøkelsen – indikator for elevmedvirkning	25
Tabell 32: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for trivsel og mobbing.....	26
Tabell 33: Lærlingundersøkelsen – indikatorer for opplæringskvalitet.....	26
Tabell 34: Befolkningens utdanningsnivå	28
Tabell 35: Karrieresentrene's aktivitet	28
Tabell 36: Elever 25 år eller eldre	28
Tabell 37: Tidslinje for Fagfornyelsen i Agder.....	33